

GORENJEK

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za druge države stane 5-60 K. Posamezna številka po 10 vin. — Na naročbe brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravnništvo je na pristavi gosp. K. Floriana v «Zvezdi».

Izhaja vsako soboto
zvečer

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrt strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje za pet-vesto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. — Upravištvu naj se blagovolijo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Politični del.

Radovljiški vodovod.

Voda iz studenca Mravljincev nad Begunjami je že pritekla v Radovljico in v nekoliko dneh se bo tako očistila, da bo pitna. Po mestu so že postavljeni javni vodnjaki, posestniki pa, ki se niso dali napraviti vodovoda v svoje hiše, hite, da to store, predno nastopi mrzla zima. Večina posestnikov ima že napeljavno vodo. Tudi v Begunjah in drugih vaseh ob progi, v Poljčah in v Hlebcah že teče voda, in tudi do Lesec je že skoro izkopana proga. Še ta mesec bodo vsa vodovodna dela končana!

Važen odstavek zgodovine mesta Radovljice in njene okolice se končuje, obenem pa pričanja še važnejši del te zgodovine. Tri leta deluje sedanji občinski odbor radovljiški, ki si je stavil za svojo življenjsko nalogo, da izvojuje mestu vodovod, po katerem je prebivalstvo hrepenelo skoro dve desetletji. Pač ni našlo v začetku pripravnih tal za svoje delo, toda posrečilo se je prepoditi vse dvome o neobhodni potrebi te naprave in s pomočjo deželne in državne oblasti stoji Radovljica pred izgotovljenim vodovodom, ki znači za mesto in okolico to, kar pomei kri, ki se pretaka v žilah človeškega telesa.

Ni bilo lahko delo, ki si je je nadel občinski odbor radovljiški, komur sta uspešno pomagala sosedna odbora iz Begunj in Lesec. Bilo je najpoprej pregrati razne predsodke pri ljudeh, mirno pretrpeti marsikatero žalitev, da se je moglo sploh misliti na uresničenje velike naprave s proračunskimi stroški 169.000 K. Toda ti možje se niso

strašili truda in naporov, niso plašili pred nasprotniki, temveč čvrsto šli svojo pot naprej — do cilja. Danes smelo rečemo, da težko najdemo osebo, ki bi se dvomila o koristi te naprave. V radovljiškem mestu samem menda ne bo sploh hiše, ki ne bo imela svojega vodovoda.

Povsod, kjer je vodovod zasnovan na zdravi podlagi, je prinesel prebivalstvu nestetih koristi. Na Gorenjskem pa še posebno povzdiguje promet s tujci, ki raste od dne do dne. Stavbna delavnost se razvija, industriji se odpirajo vrata in vedno se širi krog domačinov, ki ima dobiček od rastočega blagostanja, stalno naseljenega ali priseljenega prebivalstva. Tudi strah pred večnim davkom je v sredi otel, okoli kraja ga pa nič ni. Financijelno modro zasnovan vodovod — in to v polni meri lahko trdimo o radovljiški napravi — se mora dobro obrestovati. Saj vidimo že sedaj, da bodo s pristojbinami, ki se plačujejo za vodo, napeljavno po hišah, pokrite letne obresti in amortizacija posojila, katero je pod nad vse ugodnimi pogoji dovolil domač mestni denarni zavod. Čimbolj bode rastle mesto, čimbolj se bodo razvijale sosedne vasi, tem ugodnejših letnih zaključkov imamo pričakovati!

Radovljiški vodovod je dogotovljen, za napredek vnetim občinskim možem naša hvala in naše priznanje! Nov odstavek v zgodovini pomlajenega mesta in sveže okolice se pričanja. Naj veje vnaprej tudi tak duh napredka!

Čuvajmo svojo grudo!

(Dopis.)

Vaši članki o nemski nevarnosti za Gorenjsko so vzbudili pri vseh ljubiteljih naše slovenske Švice veliko pozornost. Dejstvo je, da so se Nemci v

krajih, kjer imajo tovarne, že tako vgnezdili, da jih ne bo več mogoče pregnati; da pa raztezajo svoje polipske roke že po vseh važnejših gorenjskih pokrajinah, čutijo Gorenjci sami čimdalje bolj.

Osvetlili ste, g. urednik že večkrat grozečo nevarnost, kako hočejo Nemci z nakupovanjem slovenskih zemljišč utrditi moč nemštva na Gorenjskem. S to v zvezi je še neka druga nič manjša nevarnost, na katero moramo slovensko javnost opozoriti, ker se da še lahko preprečiti.

V mislih nam je lepo se razvijajoči tujski promet na Gorenjskem.

Kakor se moramo na eni strani veseliti, da je stopila naša dežela glede tujkega prometa zlasti v gorenjskem delu v vrsto drugih avstrijskih alpskih kronovin, da se množi obisk bogatih tujcev in s tem tudi blagostanje, ne smemo na drugi strani prezreti, da se v enem oziru lahko iz tujkega prometa izcimi velika nevarnost za našo narodnost.

Od tujcev, ki prihajajo občudovat divno krasoto naše narave, okrepit svoje zdravje v zdravem planinskem zraku in iskat razvedrila, od teh tujcev ne grozi nobena nevarnost, nasprotno: blagostanje dotičnega kraja se množi in prebivalstvo ima materialno in kulturno velike koristi od tujcev. To je pribito in dokazano, da tujci-letoviščarji v ničemer ne vplivajo, da bi se izpremenila narodnost dotičnega kraja, kar je tudi jasno, ker se vrši ta promet le nekaj mesecev v letu. No, nekaj mlačnosti v narodnem oziru se sčasoma pokaže, a vendar ne toliko, da bi se mogla resno upoštevati. Od nebroja tujcev, ki posejajo leto za letom našo Gorenjsko, je več nego dve tretjini Nemcev, a vendar opažamo, da vkljub temu ni nobeno naše letovišče v narodnem oziru izpremenilo lica.

PODLISTEK.

Letni sejmi v Kranju.

Zgodovinska črtica.

V seji občinskega odbora kranjskega z dne 8. novembra t. l. se je stavil predlog, da se naj odpravijo dosedanji letni sejmi, ki so se vršili v Kranju ob praznikih sv. Marka, sv. Matevža, sv. Lukeža, sv. Martina in prvi dan avgusta (o porcijukoli). Kot letni sejmi naj bi zanaprej veljali navadni tržni dnevi ob prvih pondeljkih meseca aprila, avgusta, septembra, oktobra in novembra. Občinski odbor je pritrtil temu predlogu; vlada, ki ima pri tej stvari zadržno besedo, tudi ne bo ugovarjala; in tako najbrže z novim letom izginejo dosedanji letni sejmi, ob katerih se je dolgo, dolgo vrsto let zgrinjala vsa Gorenjska v Kranju in imela tako živahno kupčijo, kakor najbrže noben drug del naše dežele ob svojih sejmih.

Z letnimi sejmi izgubi Kranj prevažno starino. Izplača se torej, da ob tej priliki podamo nekaj zgodovinskih drobtin o kranjskih sejmih.

V najstarejših časih se je v Kranju vršil sejem ob prazniku sv. Mihaela. Ko se je pa sezidal z milimi darovi na mestu sedanje Roosove hiše samostan s cerkvijo, so se v njem mudili očetje kapucini, si izvolili za svojega zaščitnika sv. Mihaela in začeli njegov god slovesno obhajati.

Zato so se obrnili sredi sedemnajstega sto-

letja mestni očetje v Kranju s svojim sodnikom do nemškega cesarja Ferdinanda III. in ga prosili, da bi jim dovolil na nedeljo po sv. Martinu nov sejem. Ta sejem naj bi se vršil v predmestju, pred samostanom očetov kapucinov.

Njih „ponižna in pravična prošnja“ je bila uslišana dne 21. junija l. 1650. in za novi sejem odločena nedelja po sv. Martinu (Martinova nedelja), „ker se na ta način posebno pospešuje naš prid in prid navadnih ljudi“, kakor stoji zapisano v dotični listini,* podpisani lastnoročno od cesarja Ferdinanda III. V listini je zagotovljen vsem trgovcem in prodajalcem, ki plačajo mitnino in štantnino (Mauth- und Standtgeldt), neoviran prihod na sejem, takisto tudi odhod kakor sploh vse one pravice, katere uživajo drugi kupčevalci po sejmih, ki se vrše ob raznih samostanih, v mestih in trgih na Kranjskem. V izvrševanju pravic na Martinovem sejmju ne sme Kranjec motiti in ovirati nobena oblast na Kranjskem, ako noče taista zapasti cesarjevi nemilosti in kazni. Iz listine razvidimo nadalje, da je bil Martinov sejem v Kranju v prvi vrsti odločen za živinsko kupčijo.

Mislimo si lahko, da pri tako živahni kupčiji, katera je cvela v Kranju, in koja se je od časa do časa bolj razvijala, ni mogel zadostovati samo

* Obe listini, ki sta porabljeni za ta članek, je blagohotno prepustil v uporabo g. župan Karel Šavnik, za kar naj sprejme srčno zahvalo.

en letni sejem. Ta potreba se je začela posebno živo čutiti začetkom devetnajstega stoletja.

Kranjci so se obrnili s prošnjo do avstrijskega cesarja Ferdinanda I. Dobrotljivega, da bi jim dovolil poleg Martinovega še štiri nove letne sejme. Z listino, ki nosi datum dne 13. junija leta 1839., se jim je priznala pravica, vsako leto obhajati pet velikih sejmov.

Poleg cesarja Ferdinanda so listino podpisali še tile dostojanstveniki: Ant. Frid. grof Mittrowsky plem. Mittrowiz; Nemišl, višji kancelar; Karel grof Inzaghi in Franc baron Pillersdorf. Ta kakor tudi preje omenjena listina ima dobro ohranjen veliki cesarski pečat, spravljen v lični škafliji.

Vsebina listine je v glavnem tale:

„Mi Ferdinand prvi, po božji milosti cesar avstrijski, itd. itd. priznavamo javno s tem pismom in naznanjamo, da nas je prosilo deželno-knežje mesto Kranj v Iliriji za dovoljenje, da bi smelo imeti vsako leto pet letnih, živinskih sejmov, ki naj bi se vršili dne 25. aprila, 1. avgusta, 21. septembra, 18. oktobra in 11. novembra. Ker smo vsak čas pripravljeni, da kar najbolj pospešujemo blagovitost svojih zvestih podanikov, smo uslišali v sporazumljenju z oblastvi prošnjo mesta Kranja, ne da bi se s tem oškodile naše deželno-knežje ali koga drugega pravice ali sedanja ali prihodnja deželna ustava, in sicer pod tem pogojem, da se vrše sejmi, ako pade na katerega omenjenih dni zapovedan praznik, sledeči delavnik. Deželno-

Danes prištevamo tujski promet že med važno panogo narodnega gospodarstva in govori se že splošno o industriji tujkega prometa, na katero polaga tudi naša centralna vlada velikansko važnost. In ta industrija tujkega prometa je ona grozeča nevarnost za ponemčevanje Gorenjske, ki jo sicer danes še malokdo pojmi, toda je v resnici večja, nego se vobče sodi.

Z naraščajočim tujskim prometom se sama po sebi razvija trgovina in obrt. Zidajo se hoteli in letoviška stanovanja, gradijo kopeli, ustanavljajo trgovine in naseljujejo zdravniki in različni obrtniki, ki bi sicer brez tujcev ne uspevali. Vse to je v zvezi in v spremstvu tujkega prometa, in to je omenjena industrija.

A zdaj je odločilno vprašanje: Kdo ima v rokah to industrijo? Kdor jo ima, ta je gospodar dotičnega kraja. To očitno dejstvo so nam na minolem vseslovenskem trgovskem shodu dokazovali v svojih izbornih poročilih dr. Majaron z narodno-gospodarskega, dr. Tuma s političnega in g. Smertnik z narodnega stališča. Industrija in trgovina zapovedujeta svojemu okolišu in če se zgodi, da pridobijo Nemci v kakšnem letoviškem kraju na Gorenjskem hotele in trgovine, tedaj imajo tudi odločilno moč v rokah. Najlepši zgled nam je lahko Opatija. Kdo je poznal poprej tam Nemca? Ko se je pa začel letoviški promet v Opatiji razvijati, tedaj so podjetni Nemci uvideli, kakšne koristi ima ta v spremstvu. Gradili so se hoteli, naseljevali se nemški zdravniki, trgovci in obrtniki, in kjer poprej ni bilo nobenega Nemca, odločujejo zdaj Nemci, samo zato, ker so se polastili industrije tujkega prometa.

In tako perspektivo nam kaže bodočnost Gorenjske, ako o pravem času ne izprevidimo preteče nevarnosti. Tako lahko kakor v Opatiji sicer ne bi slo, ker domačini sami uvidevajo materialno korist tujkega prometa in se sami trudijo, da paralizirajo Nemce. A vendar ni najti med nami prave podjetnosti. Prišla bo tista družba, ki smo jo že večkrat bili omenili, zgradila si bo hotele, privabila nemške trgovce in obrtnike in počasi sistematičnim delom bodo v dotičnem kraju zagospodarili ti priseljenci in zidali sole ponemčevalnice.

Ves ta proces se je vsilil v Trziču, Domžalah, na Jesenicah in na Dovjem. In če nočemo, da se to zgodi tudi v Bohinju, na Bledu in drugod, cesar bi bila le naša malomarnost kriva, se moramo sami polastiti industrije tujkega prometa ter sami izkoristiti te pridobitne vire.

Vlada se je že izjavila, da bo podpirala gradbo velikih hotelov ob alpskih železnicah in se letos se predloži državnemu zboru načrt reforme hišnega davka, v katerem se bodo takim hotelom priznale velike davčne olajšave. Saj že obstoji sindikat za zgradbo alpskih hotelov in tudi večkrat omenjena nemška družba bo gledala, da nakupljena sloven-

ska zemljišča izkoristi za industrijo tujkega prometa.

Ali hočemo torej zopet s prekrizanimi rokami mirno gledati, kako se bo razvijala in množila ta najnovejša industrija v nemških rokah? Ne, nikakor! Se je čas in tudi nismo več tako slepi, da bi si pustili iz rok jemati izkoriščanje svoje zemlje. To tem lažje storimo, ker ni treba velikega kapitala in če rodoljubi, videči to nevarnost, ustanove hotelsko družbo «Triglav», mar ni potem naša dolžnost, da omogočimo s pristopom njeno ustanovitev? Vsakdo lahko z majhnim zneskom pomaga, da se obdrži tujka industrija v domačih rokah in da se mu bo ta znesek obrestoval, nam kažejo dežele, v katerih je tujski promet razvit. V Švici in na Tirolskem živi tisoče in tisoče ljudi od tujkega prometa in blagostanje pri vseh slojih prebivalstva, ne samo pri obrtnikih, nam jasno označuje pomen in korist tujkega prometa.

Caveant consules! kličem se enkrat. Obsirno smo popisali posledice in ugodnosti industrije tujkega prometa, ako jo dobe tujci ali domačini v roke. Odvisno je torej le od naše podjetnosti, kakšna bo bodočnost v tem oziru. Če vzamemo tujko industrijo sami v roke, bomo imeli dobiček, če se je polaste tujci, bodo oni izkoriščali ta pridobitni vir in postali kakor so z drugo industrijo zelo nevarni slovenskemu značaju Gorenjske. Torej ne javkati in tožiti s prekrizanimi rokami, ampak delati, pokazati podjetnost, to nam bodi vodilo!

—M—

Gospodarski del.

□□□□

Narodno gospodarstvo.

Nadaljevanje.

V splošnem opazujemo glede cene posameznih vrst dobrin to-le:

Svet (zemlja) raste v ceni posebno v industrijskih in kupčijskih krajih, ker raste stalno tudi vpraševanje. V Londonu poskoči cena vrednosti svetla na leto na 93 milijonov kron. Tudi v naših domačih industrijskih krajih n. pr. na Jesenicah, v Zagorju, v Trbovljah vidimo, kako urno raste cena posameznih stavbišč, to je zemlja, ki je prikladna za stavbe. Isto opazamo v novjšem času tudi v krajih, kjer se razvija tujski promet, kakor n. pr. v Opatiji, v Gradežu, na Bledu in v zadnjem času tudi v Bohinju.

Pri poljedelskem zemljišču upliva na ceno

a) čisti donos, ki je odvisen od uporabe zemljišča (vrt, vinograd, njiva, travnik) in kakovosti zemlje (ilovnat, peščen svet);

b) deželno obrestna mera (če znaša obrestna mera le 4 odstotke, bo vrednost zemlje večja, nego če bi znašala 5 odstotkov);

c) razmerje pred ponudbo in vpraševanjem. V Ameriki je zemljišče veliko ceneje nego na Angleškem, čeprav je zemlja v Ameriki rodovitnejša;

pojen z solnčnimi žarki, mi je prinašal na uho vsak zvok, in zato sem slišal urno in prtajeno šumljanje potoka, slišal sem tihi šepet vej, razumel sem, o čem grulijo golobje, in obenem z vzduhom se mi je vlivala v dušo prelastna poezija nastopajoče vesne.

— Čik-čirik! se je oglasil stari vrabec in se je obrnil k svojim tovarišem. Zopet smo dočakali spomladi . . . nili res? Čik-čirik!

— Fa-akt, fa-akt! mu je odgovorila vrana in je gracijozno stegnila vrat.

Dobro poznam to solidno tico: govori vedno na kratko in nikdar drugače, kot v pritrjevalnem smislu. Od narave je neumna, poleg tega pa še plašna, kakor večina vran. V javnosti zavzema odlično mesto, in vsako zimo napravi kako ustanovo za stare golobe.

Poznam tudi vrabca: čeravno na videz lahkomislec in celó liberalec, je vendar v istini zelo prebrisana tica. Okoli vrane se suče na videz s spoštovanjem, vendar pa ji v globini duše dobro pozna pravo ceno, in če nanese prilika, se ne brani povedati o nji dve, tri pikantne dogodbice.

Nad mojim oknom pa je mladi golob goreče uverjeval skromno golobico, da umre od žalosti, ako ga ne usliši in mu ne vrne ljubezni.

— Ali že veste, milostiva, čizki so prileteli! se je zopet oglasil vrabec.

— Fa-akt!

— Prileteli so in razgrajajo in ščebečejo . . . Strašno nemirne tice so to. Tudi senice so že prišle za njimi . . . kakor vselej, hehehe! Včera,

č) pravne in kreditne razmere v deželi ali državi.

Kmetijski pridelki večinoma v ceni padajo, ker pri določevanju cene niso merodajni produkcijski stroški one dežele, v kateri se ti pridelki porabijo, temveč tudi produkcijski stroški onih pokrajin, iz katerih se še dobivajo taki pridelki, da pokrijejo domačo potreščino. Ker pa n. pr. v Ameriki veliko ceneje pridelujejo žito nego pri nas, so padle cene žitu tudi v naših krajih. Marsikak kmet se bo še spominjal časov, ko je za mernik pšenice dobil več nego še enkrat toliko kakor sedaj. Drugače je pa pri mesu in mleku, ki nikakor redno ne padata v cenah.

Obrtnijski izdelki postajajo redoma vedno ceneji in sicer pada cena tembolj, čimbolj pri produkciji prevladuje delitev dela in glavica nad surovinami. Zato je cena fino izdelanega sukna primeroma veliko bolj padla nego cena grobega blaga. Z razvijajočo se omiko in tehniko postaja delo vedno bolj produktivno; produkcijski stroški se manjšajo in zato so cene vedno bolj nizke; zlasti pa še upliva na nje ceneni transport in vedno hujša konkurenca.

Od l. 1876. do 1896. je padla na svetovnem trgu cena pri železu od 92 na 62 mark pri meterskem centu, pri bombaževini od 132 na 62 mark, pri volni od 480 na 274, pri svili od 5600 na 3900, pri sladkorju od 56 na 19, pri papirju od 100 na 42 $\frac{1}{2}$.

Kjer pa pri produkciji prevladuje surovina, se z razvijajočo se omiko cena večkrat celo zvišuje. Drva dobimo najceneje v gorskih krajih, kjer ni velike delitve dela, pa surovina počeni.

B) Denar.

1. Pomen in zgodovina.

Če se blago zamenjava za blago, se kmalu pokažejo razne neprilike. Če ima n. pr. kdo sol, katero bi rad zamenjal za tobak, mora dobiti najprej osebo, katera bo za-se za koristneje smatrala tobak nego sol ali pa bo sol potrebovala. Že to je jako težavno. Še težje pa bo najti ono množino posameznega blaga, katera bi bila po mnenju menjalcev ravno primerna, da se zanjo dobi Čimbolj se je širilo izmenjavanje dobrin, tembolj so se čutile take neprilike. Zato si je že prav zgodaj mena razdelila v dvoje dejanj, kup in prodajo, s pomočjo neke dobrine, katero so ljudje prostovoljno pripoznali kot sredstvo za primerjanje vrednosti in za plačevanje. To izmenjavo posredujočo dobrino imenujemo denar.

Ne smemo pa misliti, da so se za denar vedno rabile le kovine, zlasti dragocene kovine, kakor se rabijo večinoma sedaj. Lovski narodi so se posluževali največkrat kož kot denarja, ker so kože v tedanjem času imele še posebno veliko vrednost za oblačilo in so se tudi lažje hranile in lažje iz roke v roko prenesle, nego se kak drug pridelek ali izdelek. Tako beremo v Jobovi knjigi, „kako bi človek dal kožo za kožo, celo vse, kar ima, samo da reši svoje življenje“. Pri Estlandcih znači beseda raha denar, dočim je pri sorodnih Laplandcih ohranila svoje prvotno ime koža. Na Ruskem je do Petra Velikega veljala posebna vrsta kože za novc v prometu s pastirskimi mongolskimi plemeni. Stari pisatelji (kakor n. pr. Seneka) pravijo, da so v prvotni dobi tudi pri Kartazanih, Grkih in Rimljanih kože krožile kot novc.

veste, sem vprašal za šalo enega izmed njih: dravec, kaj ste že prileteli? Odgovoril mi je predrzno . . . Te tice nimajo nikakega spoštovanja do čina in dostojanstva svojega sobesednika. Jaz sem dvorni vrabec.

Tu se je nenadoma pokazal na strehi mlad vran in je polglasno poročal: „Po dolžnosti, ki mi jo nalaga moja služba, sem pazljivo poslušal razgovore vseh stvari, ki živijo v zraku, v vodi in na zemlji, in imam čast javiti, da omenjeni čizki o vsem na glas ščebečejo, in da se drznejo upati, da se bo priroda kmalu obnovila“.

— Čik-čirik! je vskliknil vrabec in se je nemirno oziral na poročitelja.

Vrana pa je samo dobrodušno pokimala z glavo.

— Pomlad je že bila, ni bila samo enkrat, se je zopet oglasil vrabec. In to je pravzaprav prijetno, ker se takrat vsa priroda prenovi, a to se sme zgoditi samo z dovoljenjem tistih sil, ki so za to postavljene.

— Fa-akt! je pritrdila vrana in se je z dobrovoljnim okom ozrla na sobesednika.

— K temu, kar sem ravnokar sporočil — je nadaljeval vran — moram še dostaviti, da so omenjeni čizki tudi še drugače izražali svojo nezadovoljnost, češ, da so motni potoki, ki si v njih gasijo žejo, nekateri pa si drznejo celo misliti o slobodi . . .

— A kaj, oni so zmerom taki! je vskliknil stari vrabec. To navado imajo že od mladosti in ni nikakor nevarna. Jaz sem bil tudi mlad in

knežje mesto Kranj sme za vedne čase obdržavati od nas potrjene petere letne in živinske sejme ob določenih dnevih in se sme brez ovire posluževati te pravice, kakor to zahtevajo sejmske pravice in navade. Zapovedujemo torej vsem našim oblastvom, prebivalcem in podložnikom kateregakoli stanu, dostojanstva in oblasti si bodi, posebno pa našemu ilirskemu guberniju v Ljubljani, da varujejo ta privilegij mestne občine v Kranju, je ne ovirajo pri njega izvrševanju, niti ne smejo dopustiti, da bi kdo drugi kaj proti temu privilegiju poskusil storiti, sicer zapadejo naši ostri kazni in nemilosti.“

Od l. 1839. pa do danes, torej skoro 70 let, so se leto za letom vršili omenjeni peteri letni in živinski sejmi. Že dalje časa sem so se čuli glasovi proti njim, zlasti zategadelj, ker so vsled teh sejmov trpeli običajni pondeljki tržni dnevi. Naposled je stvar vzel v roke občinski odbor in z ozirom na želje občinstva sklenil, da se imajo odpraviti, oziroma prestaviti na prve pondeljke meseca aprila, avgusta, septembra, oktobra in novembra.

Maksim Gorkij:

Hudournik.

Satira na ruske družabne razmere.

Na vrtu za oknom moje sobe so skakali vrabci po golih vejah akacij in so se na glas razgovarjali, a vrh strehe je sedela na sosodnji hiši častitljiva vrana, poslušala govor sivih tičic in važno pokimavala z glavo. Topli vzduh, pre-

Da so pastirski narodi dolgo časa uporabljali živino kot novac, ne dokazujejo le jezikoslovci, temveč tudi zgodovina sama. Latinska beseda pecunia (denar) se izvaja od besede pecus (čreda). Ker se je živina štela po glavah (koliko glav živine imaš?) (capita), se more povsem sigurno reči, da odtod tudi izhaja beseda kapital. Sanskritsko ime rupya za denar prihaja gotovo od besede rupa, t. j. živina. Odtod tudi jugoslovanske „rubije“ in ruski „rublji“. V prometu med Sibirijo in Mongolskem se še danes samo deloma uporablja srebro, deloma pa še vedno živina in surovine, zlasti kože.

Pri poljedelskih narodih vidimo prav pogosto, da se vrednost določa z žitom, kar lahko opazujemo še dandanes v Bosni in na Bolgarskem, kjer se desetino plačuje z žitom. Pri starih Perzijah je žito veljalo dolgo časa za denar, pa tudi v novejšem času na Ruskem, Danskem in Islandiji. Poleg žita najdemo na raznih krajih in v raznih časih tudi druge stvari, ki so služile za novac, tako n. pr. sol v Abesiniji, na Sumatri in v Mehiki in še dandanes na kitajsko-birmanski meji; v stari Mehiki tudi kakao in bombaževina, v prvih naselbinah v Virginiji tobak (še v 17. stoletju), suhe ribe v Islandiji in Novi Fundlandiji i. t. d. Tudi razne vrste nakita, zlasti redkeje in fineje školjke so se na raznih primorskih krajih rabile za denar. Celo sužnji so se ponekod porabljali kot novac.

Med vsemi takimi predmeti pa so se posebno odlikovale kovine, ki so tudi pri neizobraženih narodih, večinoma že prav zgodaj, izpodrinile vsake druge vrste novca in postala skoro izključno menjalno in plačilno sredstvo. V te kovine (zlasti še dragocene kakor srebro in zlato) usposablajo njihova fizična svojstva, njihov blesk, barva, deljivost; svojstva, ki se prav poredkoma nahajajo.

1. Kovine so posebno prikladne, da zadovolje človeške potrebe. Nekatere vrste, kakor železo in baker, se rabijo za najraznovrstnejše obrtniške izdelke; druge zopet ugajajo človeškemu nagonu, ki se kaže pri vseh narodih in pod vsakim podnebjem, namreč nagon po lišpanju (zlato in srebro). Pa tudi pri obrtih se dragocene kovine zelo uporabljajo.

2. Kovine se lahko dela, in sicer ne samo tehnično, temveč tudi gospodarsko. Dočim vidimo pri dragih kamenih, da izgube neprimerno veliko na svoji vrednosti, če jih razdelimo na več delov in bi svota vseh teh delov daleko ne veljala toliko, kakor enota, ki se je razdelila, opazujemo pri kovinah ravno nasprotni pojav. Če se zlato razdeli na 100 delov, bodo ti deli skupno ravno toliko vredni, kakor prvotni kos zlata. Tudi je vsak del povsem sličen drugemu.

Dalje prih.

Tedenski sejem v Kranju dne 11. novembra 1907. Prignalo se je — konj, 434 glav domače goveje živine, 108 glav hrvaške goveje živine, 23 domačih telet, — hrvaških telet, 84 domačih prašičev, 60 hrvaških prašičev, — koza, — domačih kozlov, 40 hrvaških kozlov, 29 domačih ovac, 40 hrvaških ovac in — buš. — Pšenica K 11 — prosa K 7:50, rž K 9 —, oves K 8:50, ajda K 9 —, fižol ribničan K 10, mandalon K 7 —, koks 10 — in krompir 4 — za 50 kg

Dobavni razpis. C. kr. trgovsko ministarstvo naznanja trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani,

da se bo pri ravnateljstvu kralj. srbskih železnic, v prostorih oddelka za gradbo novih železnic, dne 28. novembra t. l., vršila ponudbena razprava za dobavo 205.000 železnih pragov iz hrastovega lesa za ozkotirne železnice in 610 m³ hrastovega stavbenega lesa za ogibalnice in mostove proge Stalač-Užice. Dobavni pogoji so v pisarni navedenega ravnateljstva v Belgradu na vpogled. Ponudbe so vsprejemajo do 28. novembra t. l. do 12. ure opoldne.

Razpis dobave lesa. C. in kr. intendantca 3. voja v Gradcu naznanja trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da kupi vojna uprava večje množino trdega in mehkega lesa za kurivo. Les bode dobavljati v sledeče kraje: Maribor, Trst, Celovec, Celje, Ljubljano in Gorico. Pismene ponudbe je vložiti za dobavljanje v Maribor in Celje do 15. novembra, v Trst do 19. novembra, v Celovec do 21. novembra, v Ljubljano do 25. novembra, v Gorico do 28. novembra t. l. vsakokrat do 10. ure dopoldne. Dobavni razpis in splošni pogoji so interesentom v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled.

Kletarski tečaji. Znano je, da je kletarstvo na Kranjskem v primeru z drugimi, bolj naprednimi, vinorodnimi deželami še na jako nizki stopinji — ter da je nujno potrebno, da se naši vinogradniki z vso resnostjo poprimejo boljšega kletarjenja, ako hočejo pridelavati dobro, okusno in stanovitno vino in z istim s pridelki drugih dežel vspešno konkurirati. Kaj pomaga najlepše grozdje iz najboljšega vinograda, ako iz njega gospodar ne zna pripraviti fino, zlahtno in stanovitno vinsko kapljico? Istotako je znanje umnega kletarstva neobhodno potrebno za vinske trgovce in gostilničarje, ki posredujejo prodajo vina med pridelovalcem in občinstvom in ki lahko iz najboljšega vina najslabše naredijo, ako z njim pravilno ne ravnajo. Da se ponudi interesentom prilika, izobraziti se teoretično in praktično v umnem kletarstvu, priredi c. kr. vinarski nadzornik Bohuslav Skalický pri državnih kleli v Novem mestu tekom prihodnjih zimskih mesecev več trodnevni kletarskih tečajev. Kdor se misli enega leh tečajev udeležiti, mora se pismenim dotoni ali ustno zglasiti vsaj do 25. novembra t. l. pri c. kr. vinarskem nadzorstvu v Novem mestu. Ker je število udeležencev za vsak tečaj omejeno, priporoča se, da dotičniki prošnje prej ko mogoče vposljejo. Vsak, kdor bo v tečaj sprejet, bode pravčasno in sicer vsaj en teden pred pričetkom tečaja, pismenim potom obveščen.

Dopisi. ≡ ≡ ≡

□□□□

Iz Cerkljan. Gospodarski shod zadnje nedelje, sklican od mlekarke zadruga in kmetijske podružnice, je bil prav dobro obiskan. Temeljito, poučen, stvaren in poljuden govor g. ravnatelja kmetijske družbe so poslušali udeležniki z velikim zanimanjem, čeravno je trajal nad poldrugo uro. Priporočal je, se se bolj poprijeti živinoreje in mlekarstva. Dandanes ne smemo tako kmetovati, kakor so naši predniki, temveč moramo se poprijeti tega, kar več nese. Svet napreduje z vsakim dnevom, ravnatoko tudi kmetijstvo. Če smo pridelovali včasih žito, nam danes ne kaže več, ker ga uvo-

zimo ceneje nego stane nas Kranjce iz tujine. Nasprotno pa ima živina vedno visjo ceno, ravnatoko mleko, oziroma njegovi izdelki.

Drugod, n. pr. Svicarji so obsejali svoja polja s travami in krmskimi rastlinami. To so storili, ker so računajoči gospodarji in vidijo, da jim daje tako uravnano gospodarstvo več dohodka nego ukvarjanje z žitom. Postati moramo res pravi, umni živinorejci, kakor so Svicarji. Tudi ondi so imeli pred časom slabo živino, a so jo zboljšali, da so sedaj v vzgled drugim. Izboljšati moramo hleve, ker žival tudi ne more stati v blatu, gnojnici ter v temnih hlevih. Skrbeti moramo za gnojnico, da jo zbiramo in vozimo tja, kjer je slaba rast, ne pa da teče po potih ali morda celo v potoke. Splošna želja se je slisala po shodu, da bi g. ravnatelj zopet kmalu prišel ter govoril še o drugem, kajti v eni do dveh urah ni mogoče povedati vsega.

V Kranju, dne 16. novembra 1907.

Ministrska kriza na Dunaju je rešena tako, kakor je gotovo samo v Avstriji mogoče. V parlamentu imamo protiklerikalno večino, vlado imamo pa klerikalno. Izstopili so iz ministrstva: Oba dosedanja češka ministra Fort in Pacak, poljedeljski minister grof Auersperg, in nemški minister-rojak Prade. Imenovani pa so: Za poljedeljskega ministra nemški klerikalec dr. Ebenboch, za trgovskega Mladoček prof. Fiedler, za češkega ministra-rojaka češki agrarec Prašek, za nemškega ministra-rojaka nemški agrarec Peschka in za ministra brez portfelja krščansko-socialni vodja Geßmann, za katerega se ustanovi posebno delavsko ministarstvo.

Avstro-ogrsko nagodbo je spravil baron Beck z rekonstrukcijo svojega ministrstva pod streho. Če se ne zgodi kaj posebnega, tedaj mora vsled politične kupčije dobiti večino in računati se, da pojde razprava gladko in da bo začetkom decembra končana.

Nagodbeni odsek državnega zbora je imel protečeni teden tri seje. V petek je govoril ministrski predsednik baron Beck, ki je trdil, da ima dober vladni program. Čudno je bilo v njegovem govoru, kaj smatra visoki gospod za demokratiziranje javnega življenja. Volilna reforma je bila en korak, drugi pa naj bo — izprememba državnogorskega opravnika, seveda v tem zmislu, da bi se omejilo svobodo govora. Obljubil je, da se bo vlada po rešitvi nagodbe petala z nekaterimi nacionalnimi vprašanji. Seveda je tudi zagovarjal svojo nagodbo.

Kako se «zaslužili» v Avstriji milijone, je pokazala razprava, ki je bila v sredo pri civilnem deželnem sodišču na Dunaju. Neki agent za meso, Brück, je leta 1906 naznanil ravnatelju praške industrijske družbe za železo Kestranku, da prodaja bosenska vlada, to je skupno finančno ministarstvo delnice (akcije) vareske industrijske družbe. Dejal je dalje, da ima zveze z ministarstvom in da bi lahko posredoval gospodu Kestranku delnice zelo po ceni, namreč za 7 milijonov kron, od katerih bi pa ministarstvo dobilo samo tri milijone, štiri pa bi dobil Brück kot provizijo. In gospodu Kestranku se je zdela ta kupčija zelo «naravna», pa je res sklenil z Brückom tako pogodbo, celo pri notarju. Kupčija se je sicer za sedaj razbila, ker je sklenilo ministarstvo pogodbo z drugo banko. Brück ni dobil provizije in vsled tega je prišlo do procesa. Ampak zanimivo je to, da se tudi v

sem ravnatoko mislil . . . o njej. To se razume, skromno sem mislil . . . No, potem pa je to prešlo. Pojavila se je druga „ona“, bolj realna . . . hehehe . . . in veste, bolj prijetna, bolj potrebna vrabca . . . hehe!

— Ehm! se je zaslíhal hripav glas. Na vejah lipe se je pokazal pravi državni snigir (kalin), milostno se je klanjal na vse strani ticam in se je začel na glas kregati.

— Eune, ali ste opazili, gospoda, da v zraku po nečem diši, e?

— Pomladni vzduh, Vaše -stvo, je pripomnil vrabec.

Vrana pa je samo sklonila glavo na stran in je kraknila z glasom, nežnim kot ovčje meketanje.

— N-da, sovi se je včeraj ravnatoko zdelo, ko sva sedela skupaj na plotu. Po nečem je rekla, diši . . . Jaz pa sem odgovoril: pogledjva, poduhajva, pa bova izvedela. Ali je bilo prav takole?

— Popolnoma prav, Vaše -stvo.

— Zelo pametno, Vaše -stvo, je spoštljivo pritrtil stari vrabec.

Nenadoma se je spustil z neba škrjanček, in je začel, nemirno skakaje po vrtu peti:

„In zarja s svojim smehom nežno gasi na nebu zvezde . . . noč blede, noč trepeče in kakor led na solncu, tako se taja težka odeja nočne teme. Kako lahko in sladko diše srce, upa polno, svetlobi in svobodi naproti . . .“

— Kakšna je to tica? je vprašal snigir mežikaje z očmi.

— Škrjanček, Vaše -stvo, je z resnim obrazom odgovoril vran.

— Pesnik, Vaše -stvo, je pristavil vrabec.

Snigir se je po strani ozrl na pesnika in je zamrmral:

„Mm . . . ali ni pel nekaj o solncu, o svobodi? Meni se vsaj tako zdi.“

— Prav tako je, Vaše -stvo, je pritrtil vran, s svojim petjem vzbuja v srcih mladih tic osnovane upe, Vaše -stvo.

— Grajevredno početje in . . . neumno!

— Popolnoma prav, Vaše -stvo, se je odzval stari vrabec, neumno! Svoboda, Vaše -stvo, je nekaj, kar se ne da opredeliti in takorekoč nikdar doseči . . .

— Vendar ste tudi Vi, ako se ne motim, sanjali o njej?

— Fa-akt! je zopet kraknila vrana.

Vrabec se je prestrašil.

— Res je, Vaše -stvo, nekdanj sem sanjal o njej . . . pa v okoliščinah, ki zmanjšujejo krivdo.

— A! . . . torej kako?

— Po obedu, Vaše -stvo, pod vplivom vinskih duhov . . . in s pogojem, Vaše -stvo.

— S kakim pogojem?

— Tudi sem rekel: naj živi svoboda, brž pa sem pristavil na glas: v postavnih mejah.

Snigir se je ozrl na vrana.

— Tako je, Vaše -stvo, dvorni vrabec in zato se ne morem resno pečati z vprašanjem o svobodi, ker tega vprašanja ne razpravlja veda, ki ji imam čast služiti.

— Fa-akt! je zopet kraknila vrana. Njej je bilo vseeno, kar naj potrdi.

Po dolini pa so tekli potoki in so peli tiho pesem o reki, kamor se bodo zili na koncu svoje poti in o svoji bodočnosti:

„Široki, bistri valovi nas bodo sprejeli, objeli nas bodo in ponesli s seboj v morje, potem nas bodo vzdignili pod nebo gorečega solca žarki in spet bomo padli na zemljo kot hladna rosa v noči, kot snežinke ali kot obilni dež.“

Prekrasno pomladnje solnce se je prijazno smejalo na jasnem nebu, kakor se smeje bog, poln ljubezni, poln ustvarjajoče sile.

V kotu na vrtu je sedela na vejah stare lipe jata žižkov, in eden izmed njih je pel svojim tovarišem s proroškim duhom pesem o Hudourniku, ki jo je nekje slíšal:

„Nad sivo morskó gladino zbira veter oblake. Med oblaki in morjem ponosno šviga Hudournik, črni streli podoben.“

Zdaj se s perotim dotakne valov, zdaj kot strela zleti med oblake in kriči — in oblaki slišijo radost v krikú smeje tice.

V tem krikú se razodeva žeja po burji. Silo gneva, plamen strasti in zaupanje v pobeđo slišijo oblaki v tem krikú.

Tonovščice ječijo pred burjo — ječijo in se mečejo nad morje in na njega dno skrivajo svoj strah pred burjo.

Tudi pondirki ječijo; njim, pondirkom je neznaná slast bojnege življenja: grom in tresk jih plaši.

naši državni na ta način lahko zasluži stiri milione in da se pri ministru akcije, ki bi bile za 7 milijonov se poceni, lahko dobi za tri milione. Kdo se misli, da grede take kupčije na račun ljudstva?

Godovi prihodnjega tedna:

18. Oliva, Kazimir; 19. Jelisa, Gradislav; 20. Vladiboj, Vidoslava, Cestimir; 21. Grunslav, Pavija; 22. Svetoslav, Vito; Draguš, Dalibor.

Sejmi na Gorenjskem prih. teden:

23. v Mojstrani.

Novičar. ■ ■ ■

□ □ □ □ □

Tržiški častni člani. Upravno sodišče bo 21. t. m. razpravljalo o veljavnosti volitve častnih članov v Tržiču, ki jih je izvolil nemški občinski zastop, da tako na umeten način obdrži občino v svojih rokah. Pri zadnjih občinskih volitvah so Nemci zmagali le s pomočjo častnih občanov — barona Schwegla in upokojenega štajerskega deželnega šolskega nadzornika Linharta, ki sta prišla osebno volit, ter grofa Barbota in poštnega ravnatelja Pokornega v Gradcu, ki sta poslala pooblastilo.

Iz seje občinskega odbora v Škofji Loki. 6. nov. 1907. Predseduje župan gosp. notar Niko Lenček. Navzočih je bilo 14 odbornikov. Za overovatelje zapisnika imenuje župan gg. Otona Guzelja in Ervina Burdicha. Župan poroča o dopisu dežel. odbora glede prošnje živnozdravnika gosp. Jozefa Riharja za premestitev iz Mokronoga na izpraznjeno mesto v Škofji Loki. — O pritožbi neke stranke proti odloku župana glede enega prostora kot javni prostor, se izvoli odsek 3 odbornikov v natančneje poizvedovanje in poročanje v eni prihodnjih sej. — Župan in svetovalec Sušnik poročata v zadevi ustanovitve ekspoziture merosodnega urada v Škofji Loki. Sklene se, da naj za to stvar preskrbi občina brezplačno lokal in potrebno vodo. — Poročilo župana o dopisu trgovske in obrtniške zbornice glede upeljave interurbane telefonske zveze Ljubljana—Belapeč. Po predlogu župana se sklone soglasno sledeča izjava: Občinski odbor pozdravlja nameravano vpeljavo interurbane telefonske zveze na progi Ljubljana—Belapeč kot za povzdigo prometa jako koristno z največjim veseljem, izreka pa obenem nado, da ga bo treba interesentom plačati 30%, stroškov vpeljave, ampak da bo tudi ta del stroškov prevzela državna uprava sama. Za slučaj pa, da se to vendar ne bi doseglo, je pripravljena mestna občina trpeti oni del gradbenih stroškov, ki bi prišel na njo po davčni moči v razmerju z drugimi prizadetimi občinami in sicer v 10 letnih enakih brezobrestnih obrokih. Pri tem pa izreče občinski odbor se nujno prošnja, da bi se zveza s Škofjo Loko ne odcepila od Kranja, ampak od železniške postaje na Trati, kajti na eni strani je zveza s Trato eminentnega pomena za celi škofjeloški okraj, ker gre ves promet iz celega okraja skoraj edino le preko te postaje, na drugi strani je pa kraj Trata s svojo vedno naraščajočo obrtjo in prometom sam zase že zelo važen faktor v interurbanem in sploh vesoljnem prometu. — Župan poroča o oddaji dela naprave novih mostnic čez »Lahov most« potom minuendo licitacije za K 34.50 od m². — Prošnje za sprejem v domovinsko zvezo se po predlogu župana rešijo. — 20

Nerodni pingvin bojazljivo pomika tolsto telo med pečinami... Samo ponosni Hudournik šviga smelo in svobodno nad morjem, sivim od pen.

Vse mračneje in nižje se spuščajo oblaki nad morje, in valovi pojejo in plešejo navzgor, gromu nasproti.

Grom grmi. Valovi se penijo od gneva in ječijo in se pripravljajo z vetrom. Tu jih zgrabi veter s krepkim objemom in jih meče v divji zlobi na pečine, da se razbijejo in na vse strani brizgnejo gromadne mase.

Hudournik šviga s krikom, črni streli podobnim; zdaj ko blisk preletava oblake, zdaj se dotika s perotmi morske pene.

Glej ga, kako se nosi, ko demon — oholi, črni demon burje — in se smeje in plače... Smeje se oblakom, plače od radosti.

V gnevu groma sluti že davno utrujenost, prepričan je, da ne skrijejo oblaki solnca — ne, nikakor ga ne skrijejo.

Veter piha, grom grmi... Morje lovi strele, ki švigajo iz oblakov, in jih gasi v svoji globini. Ko ognjene kače se vijejo v morje in izginjajo v njega brezdnju.

Burja! Skoro nastopi burja! Smeli Hudournik pa ponosno šviga med bliski nad zdivjanim morjem in venomer kriči ko prerok pobeде:

„Naj le še silneje razsaja burja!“

predlogu ubožnega odseka se dovolijo nekaterim osebam mesečne podpore. — Glede neosnovanih napadov »Slovenca« na tukajšnega sodn. adjunkta g. Deva se sklone soglasno resolucija, s katero se z ogorčenjem obsojajo te napadi. — Predstoječe obvestilo se nam je poslalo vsled posredovanja g. župana Nika Lenčka, za kar se omenjenemu gospodu najtopleje zahvaljujemo.

Seja občinskega odbora radovljiskega dne 8. t. m. Predseduje župan g. dr. Vilfan, navzočih 12 odbornikov. — Sklene se napraviti na pripravnem prostoru javno pralnico in se zato županstvo pooblasti, da dá izgotoviti potrebne načrte, pri čemer se je ozirati na kraje, kjer že take pralnice obstoje. — Glede podaljšanja vodovoda pod mesto se sklone, da se najprvo napravi proračun stroškov in nato takoj sklepa o napravi. — 13 šolskih otrok se obdari z vso obleko iz obrestij ustanove gospe Hočevarjeve. — O prošnji za podporo c. kr. pietarski šoli, katere velik pomen občinski odbor v polni meri priznava, se bo sklepalo pri prihodnji seji, ko bo na vrsti občinski proračun. — Sklene se popraviti streho pri mestni ubožnici. — Podobar g. Vurnik je izdelal model za monumentalni vodnjak, ki se ima postaviti na Glavnem trgu. Model je jako lično izdelan in predstavlja radovljiski grb ter podobo gospe Hočevarjeve, koji na čast se bo gradil vodnjak, za kar se bo gospa Hočevarjeva posebej prosila. Stroški tega kamenitega vodnjaka so proračunani na 2.192 K. Občinski odbor ta model enoglasno odobri in poveri delo g. Vurniku, ki obljubi vodnjak izgotoviti spomladi. Model se za nekaj časa razstavi v izložbenem oknu trgovine O. Homann. — Seji je pristvoval tudi okrajni glavar g. O. pl. Detela.

Na Jesenicah ne morejo izvoliti — župana. Minuli terek bi se imela vršiti županska volitev, toda do volitve sploh ni prišlo. Pri zadnji volitvi je podala tovarniška stranka po Pongratzu izjavo, da se nobene volitve ne udeleži več in zahtevala razpust odbora. Mislilo se je, da bo tovarna konskvantna in da bo vztrajala na tem stališču, pa motil bi se, kdor bi to mislil. Tovarniška stranka je sedaj po svojem zastopniku izrekla, da ne nasprotuje, če se izvoli županom prejšnji stari župan Jože Klinar, samo za občinskega tajnika, naj se nastavi neki Demšar iz Maribora, strasten nemčur in znan po svojem rogovilenju v Novem mestu, odkoder jo je moral odkuriti. To je bilo preveč celo klerikalcem, ki so povdarjali, da jim je sedanji obč. tajnik Humer ljubi in da ne morejo tega sprejeti. Pohvaliti moramo tu javno g. Čebulja, ki se je eden prvih ogasil proti tej nakani. Čast, komur čast! Vprašanje nastane tedaj, kaj se bo sedaj zgodilo. Po našem mnenju bi bilo najumestnejše pametno zbliznanje obeh slovenskih strank pri volitvi župana in tudi pri morebitnih novih volitvah, da se skupno premaga predrznega vsiljivca — Nemca.

Radi jeseniškega dogovora med Nemci in klerikalci je bil na Dunaju dr. Eger, o katerem ve zadnji čas »Slovenec« toliko pisati. Poroča se nam pa, da je bila Egerjeva pot na Dunaj — k Šustersiču. Eger kot vodja kranjskih Nemcev je Šustersiča obdelaval, da bi se še nadalje vzdržal nemško-klerikalni dogovor na Kranjskem. Moza sta se dogovarjala, da mora na Jesenicah na vsak način ostati ta kompromis, če treba za vsako ceno. Dva dni po prvi volitvi župana je prišel državni poslanec Pogačnik na Jesenice — skoro gotovo poslan od Šustersiča in Egerja — in je vnovič posredoval. Posledica je bila, da sta Lukman in Trapan preko glave Pongratza, ki se je bil izrekel za razpust obč. odbora, jela posredovati pri klerikalcih, da se voli županom Jože Klinar, samo za tajnika naj se nastavi nemčur Demšar. Tukaj se je tedaj jasno pokazalo, da takoimenovana tovarniška stranka ni ne savska, ne Pongratzeva, ne Lukmanova, temveč — nemška. Več o tem hočemo pisati v eni prihodnjih števil.

Mestno županstvo v Kranju razpisuje službo občinskega tajnika z mesečno plačo 160 K. Prošnje je vložiti do 15. decembra t. l.

Telovadno društvo Sokol z ženskim oddelkom priredi v soboto, dne 23. t. m. v postorih »Narodne čitalnice« bratski večer z naslednjim sporedom: I. Coer-dame (Srčna dama). Veselost igra v enem dejanju. II. Ples. (Pri plesu svira slavni ljubljanski sextet.) Začetek točno ob 9. uri. Vstopnina 60 vin. za osebo. Vse p. n. članice, člane in prijatelje društva vabi k najmnogobrojnejši udeležbi. Odbor.

Občni zbor olepševalnega društva v Kranju se vrši dne 17. novembra 1907, ob enajstih dopoldne v dvorani mestne hiše v Kranju. Na dnevnem redu je tudi izprememba pravil.

O dijaškem konviktu v Kranju. Dosedanji vodja tega konvikta, g. prof. dr. Jos. Debevc je odložil svoje mesto. Namesto njega je ljubljanski škof imenoval kapelana g. Iv. Barleta.

Radovljica dobi zopet oddelek finančne straže, in sicer je imenovan za nadpaznika ondod gosp. Peter Držaj iz Novega mesta.

Električna naprava v Radovljici. Na prošnjo Frana Zupanca p. d. Cajhna, posestnika na Lancovem, da bi se mu dovolila zgradba električne naprave ob Bohinjski Savi v svrhu preskrbe mesta Radovljice z električno silo za svetilne in obratne namene, je c. kr. okrajno glavarstvo v Radovljici razpisalo komisijski ogled in obravnavo na dan

18. t. m., to je na ponedeljek, s sestankom ob 1/2.10. uri dopoldne pri Cajhnovi vodni napravi.

Umri je v deželni bolnišnici v nedeljo zjutraj ob 8. uri Jožef Zaplotnik, dijak četrte šole na kranjski gimnaziji. Zadnji terek je bil se z drugimi dijaki na izprehodu v Naklem. V sredo je oblezal. Vnelo se mu je slepo črevo. Soboto zvečer so ga pripeljali v bolnico, kjer je bil operiran; drugo jutro je pa izdihnil. Rajni je bil doma na Letenicah župnija Goriče pri Kranju, iz znane Klemenčeve hiše.

Poročil se je v Ljubljani, 4. t. m., g. Ivan Novak, posestnik in trgovec v Št. Vidu pri Lukovici, z gđ. Minko Osolinovo, hčerko gosp. Antona Osolina, posestnika in tč. obč. predstojnika v Št. Vidu pri Lukovici. Bilo srečno!

Regulacija ozemlja bohinskega jezera. Kakor se poroča, se je vršil dne 24. oktobra letos ob bohinskem jezeru ogled v svrhu presoje splošnega regulacijskega in uravnalnega načrta ozemlja bohinskega jezera. Napravo tega načrta je provzročil okrajni glavar g. pl. Detela ter s tem rešil ugodno zazidavanje cele okolice imenovanega jezera. To bo zdaj prvi slučaj, kjer se je pravočasno skrbelo za to, da se bo ta, lepo prihodnost obetajoči kraj začel sistematično in pravilno urejati ter zazidavati. — Regulacijski načrt je izvršil po naročilu okrajnega glavarstva g. Ciril M. Koch, arhitekt v Ljubljani. Presojevalna komisija se je izrekla o načrtu zelo pohvalno, tako da osnutek v celem obsegu splošno ugaja. Arhitektonični, sanitarni in prometni oziri so tako rešeni, da bode bohinsko jezero, ko bode enkrat zazidano, kras naš lep Gorenjski, tujcem pa brezdvomno priljubljeno letovišče.

Mlokaraka zadruga na Kranjskigori je zmrznila. Bila je klerikalno podjetje.

Prvi doktor prava izmed abiturijentov k r a n j s k e gimnazije, g. Beno Labothy, c. kr. sodnijski avskultant pri okrožnem sodišču v Novem mestu, je bil dne 14. t. m. v slavnostni dvorani dunajskega vseučilišča promoviran.

Nesreča na kamniški železnici. 10. t. m. zjutraj so našli na tiru kamniške železnice pri Tavčarjevem dvoru povoženega delavca Luko Tumina. Vlak mu je odtrgal roko in poškodoval nogo.

Prošnja. Kjerkoli se najde v Savi moški utopljenec, naj se blagovoli takoj brzojavno naznaniti županstvu Ovsise, Poduart.

Deželna zveza za tujaki promet na Kranjskem v Ljubljani opozarja, da so pri nji na razpolago vse tiskovine in pristopne izjave za hotelsko družbo »Triglav«. Na željo se vpošlejo interesentom slike in načrti lepega hotelskega podjetja na Bohinjski Bistrici. Vljudno se vabi vsakega, da pristopi k temu domačemu podjetju, ki je neprecenljive važnosti v gospodarskem oziru. Pristopi se lahko le še do 15. decembra t. l., ker se potem skliče ustanovni občni zbor.

Vlak je povozil v Etyju (v Ameriki) Janeza Šuštarja, doma iz cerkljanske župnije. Truplo je bilo tako razmesarjeno, da so splošno mislili, da je ponesrečeni kak Finec ter ga je tudi finski pastor pokopal na svojem pokopališču. Šele pozneje, ko so Šuštarja pogrešali, so truplo izkopal ter ga izpoznali.

Staroslovenski grobovi v bohinjski Srednji vasi. Nad Srednjo vasio na Žalah (staroslovenska žal pomenja grob) je odkril kustos deželnega muzeja dr. V. Smid 23 staroslovenskih grobov, ki so po večini imeli precejšnje število lepih prilozkov. Nekateri mrliči so imeli po dvoje in več (do osem) senčnikov (Schläfenringe), bronastih in srebrnih obeskov, ki imajo eden konec zaviti v podobi črke S. Senčniki so karakterističen okrasek, ki se dobi edinc le v slovanskih grobovih ranega srednjega veka. Poleg senčnikov se je dobilo v grobovih se precej uhanov, med temi nekaj z grozdnatim steklenim obeskom in dvoje srebrnih uhanov z lepo okrasenimi obeski v podobi polmesca. Več mrličev je nosilo tudi prstane, eden tri, drugi celo štiri. Prslani so bronasti in srebrni, masivni ali tenki, gladki in okrašeni z raznimi ornamentami. V arheološkem oziru je zelo znamenito to, da so prstani in senčniki zelo različnih oblik. Dobilo se je tudi četrto bronastih zapon, okroglih in ena četrtooglati, ki je ornamentirana. V enem grobu se je našel pri ženskem mrliču niz steklenih biserov in prstan z vložnimi kamenčki. — Najbolj zanimivo je, da se je med narodom ohranila tradicija, da so svoj čas pokopavali na Žalah kristjane, na drugem koncu vasi na Podonjčah pa pogane. Deželni muzej je kopal tudi tu in zasledil dvoje staroslovenskih grobov. Ostali grobovi so bili že razkriti, ker so jemali na tem kraju pesek za zidavo več hiš. — Grobovi so iz dobe Karla Vel. in so njihovi okraski najbolj sorodni onim iz staroslovenskih grobov na Bledu, četudi se v marsičem razlikujejo od njih. Zelo so glede nekotih oblik drugačni od grobov iz Mengša, ki pripadajo takozvanemu Kettlaskemu tipu (Kettlach Typus po kraju Kettlach pri Glognici na Niževavstrijskem). Ta tip je osobit karatanskim Slovincem, kranjski tip se pa razlikuje ne samo od karatanskega, ampak deloma tudi od panonskega na Hrvaškem in vzhodnem Štajerskem.

Podružnica družbe sv. Cirila in Metoda za Savo, Javornik in Koroško Belo priredi dne 17. novembra 1907, ob 7. uri zvečer v prostorih gostilne »pri Jeleni« veselico s sledečim sporedom: I. petje pod vodstvom g. K. Lorenza; a) I. La-

harnar «Pozdrav», poje mešan zbor; b) I. Baptista «Rožici», poje mešan zbor; c) Vilhar «Oj z Bogom ti planinski svet», poje moški zbor; d) «Na Gorinjskem je fletno» (narodna), poje mešan zbor; e) Foerster «Njega ni», poje moški zbor. II. Igra «Zenski Otel». Moderna drama v treh dejanjih. III. Sl. tovarniška godba na lok. IV. Šaljiva pošta in srečolov. Vstopnina: I. sedeži 80 kr., II. sedeži 60 kr., III. sedeži 40 kr., stojišče 20 kr. Ker je čisti dobiček namenjen v prid božičnici otroškega vrteca na Savi, se preplačila kakor tudi drugi darovi hvaležno sprejemajo. K obilni udeležbi uljudno vabi

Mati zastrupila otroka? Marijana Rozman iz Križev, «Kebrova» tovarniška delavka v Trziču, je imela v reji svojega nezakonskega šestletnega sina Franceta v Vižmarjih hiš. št. 24. V soboto, 9. novembra t. l. je prišla obiskat dečka, dajala mu je «točko» v usta in nato odšla. Dečku je jelo slabo prihajati ter je 11. novembra ob pol 1. uri ponoči umrl. Sodi se, da ga je mati zastrupila. — O zavratnem umoru v Vižmarjih se nam še pojasnjuje: 38 letna Marijana Rozmanova, delavka v tovarni na Slapu pri Trziču, je imela svojega šestletnega nezakonskega sina Franciška na reji pri Ani Novakovi, katerega je običajno obiskovala vsaka dva meseca. Novakovi je plačevala za vzgojo 12 K na mesec. Tudi 9. t. m. ga je prišla obiskat in prinesla denar. Ko je popoldne odšla iz Vižmarij, je krenila ob železnični progi proti Ljubljani, češ, da gre obiskat gredoč še neko prijateljico v bolnišnico. Kakih 300 korakov daleč jo je spremljal tudi sinček, kateremu je nekaj dala, da je povzli med sladkorjem, potem pa se je vrnil domov. Že proti 4. uri popoldne mu je začelo prihajati slabo, po polnoči pa ga je začelo tako zavijati po trebuhu in je začel tudi bruhati, da je ob polne izdihnil v hudih bolečinah. Ker je bila stvar zaradi teh okoliščin zelo sumljiva, sta jo začela takoj drugi dan šišenski orožniški stražmešter g. Karel Koppitz in titularni postajevodja Fran Spreitzer zasledovati. Rozmanovo sta sledila do Trziča, kjer sta jo aretirala. Pri njej sta dobila v skatultji spravljen strup zoper podgane, od katerega je zverinska mati dala v sladkorju zavžiti svojemu sinčku. Rozmanova taji umor, a je izključen vsak sum, da bi ni bila izvršila ostudnega zločina. Aretovanka je imela ljubimca, ki ni bil oče zastrupljenega otroka in je bilo najbrž to povod, da se ga je mati iznebila, vsled česar bi ji bila olajšana pot do moštve. Osumljenka se je baje večkrat nejevoljno izražala, zakaj da ni kake hude bolezni, ki bi naj vsaj njenemu sinu vzela življenje. Zagovarjati se bode morala pred ljubljansko poroto zaradi hudodelstva zavratnega umora lastnega sina.

Ponesrečil se je dne 9. t. m. — kakor nam poročajo — na Štularjevi žagi na Jezerskem Gregor Polajnar, ki je nato šel k zdravniku v Železno Kapljo, da mu obveže zmečkane tri prste leve roke. Bolečine so bile hude in poškodovanec je nehotno stokal, na kar se zdravnik zadere nad njim: Halt's Maul, verfluchtes krannerisches Schwein! K tej surovosti ni treba nobenega komentarja. Kranjski, oziroma slovenski denar je pa dober, gosp. dr. Hrastnigg!

Na lovu obstreljen in nevarno ranjen je bil preteklo nedeljo v lovišču Franceta Kocjančiča, občina Mošnjice, od kekega lovca gonjač posestnikov sin Janez Bohinc. Ranjenca so pripeljali v deželno bolnico v Ljubljano.

Ihanski in dovški lov. Ze lani se je — kakor poročajo — «Kamničan» povpraševalo, kdaj pride ihanski in dovški lov na dražbo. Zdaj pa lahko povemo, da poteče baš letos objestnim Tirolcem lovska najemna doba, in sicer koncem decembra. Na to se že zdaj opozarjajo prijatelji lova, zlasti ljubljanci, ki imajo blizu in tako ugodne prometne zveze. Lov je lep in bogat. Prav veliko je zajcev, vrhutega se večkrat najde kaka srna, spomladi pa je mnogo divjih petelinov. V nižini za Bistrico in Savo so jerebice, prepelice in sluke, pričetkom zime mnogo divjih rac. Lov pa že zdaj skušajo dobiti Tirolci zase brez dražbe. O tem lahko navedemo tipičen slučaj teh ljubeznjivih tirolskih fabrikantov. Že v zgodnji spomladi je tvornicar J. O. postal ihanskemu županstvu slovensko ponudbo — celo slovenski znajo Tirolci, kadar upajo kaj doseči! — ter izjavil, da je pripravljen povrniti vso škodo, provzročeno po zajeh in dodelati dotedanji najemnici, ki je znašala 190 K, se 110 K (kako dobrotljivo!), samo da bi ne bilo dražbe. Seveda tej «zveličalni» tirolski dobroti, ki hoče vedno triumfirati nad svojimi uspehi, ihansko županstvo ni hotelo zleteti v naročje, kar je gotovo pričakoval dotični tirolski tvornicar, temveč rajše zavrnilo to ponudbo s pripombo, da bo že o tem ukrepal bodoči občinski odbor, dobro znajoč, da pride dražbenim potom svojega lova do boljših dohodkov (domžalski lov prej 40 K, sedaj 191 kron, dragomeljski prej 60 K, sedaj 336 K!) Sploh pa hočejo imeti Tirolci od nas vse za smešno nizko ceno, sami pa sramotno slabo plačujejo svoje slovenske delavce, potem se pa ti domišljivi Tirolci še ponašajo, da so samo oni — edel, frisch und munter. Močno je želeli, da preide ta krasen lov ihanski in dovški v slovenske roke, da se ne bo — kakor si poceni zeli — to tirolsko bahasto komedijantstvo zveralo po slovenskih hribih in nižavah. Zato naj bi slovenski lovci storili vse, da ga vzamejo Nemcem in opozarjamo

na to posebno «Slovenski lovski klub», ki ima namen, varovati slovenski značaj lova na Slovenskem.

Državni poslanec Hribar je imel v nedeljo v Ljubljani shod, ki je bil jako dobro obiskan. Na tem shodu so bile ovržene razne Šusteršičeve trditve glede srednješolskega vprašanja, belokranjske železnice i. t. d.

«Slovenske Maticе». Odbornik dr. Iv. Tavčar poroča o pravi prof. v. p. Iv. Jesenka proti «Slov. Matici». Sodnijska obravnava se je predložila za 14 dni. Izvršujoč svoj knjižni program, sklene odbor proslaviti 400 letnico Primoža Trubarja s slavnostno akademijo in izdajo «Trubarjevega Zbornika». — 100 letnica rojstva dr. Janeza Bleiweissa se istotako proslavi s posebno «Spomenico». — Povodom upokojitve Matičnega častnega člana, vseuč. prof. dr. V. Jagiča, izide v «Knezovi knjižnici» poseben spis. — Sklene se, da se vsi Matični uradni spisi kolekujejo z narodnim kolkom. — Tajnik poroča o raznih prošnjah za podarjenje založnih knjig in o izpremembah poverjenistev. — Nova poverjenistva so se osnovala: pri Sveti Trojici v Slov. goricah, v Šklednju pri Trstu, v Sv. Križu pri Križevcih, v St. Petru pod Sv. Gorami, v Črnem lugu na Hrvaškem, v Spljetu, v Zatičini, v Semeljcih v Slavoniji, v Podčetrku, v Senju, v Šempasu in v Pragi II. poverjenistvo. — Za t. l. je poravnalo udnino 2028. za leto 1908 11 udov. Od zadnje seje sem je pristopilo vnovič ali na novo 191 udov in dva ustanovnika. Konstatira se vnovič, da srednješolci in učiteljski plačujejo kot naročniki za društvene publikacije le po K 2—. Visokošolci plačujejo kot redni udje K 4— letnino.

Novo zdravilo proti davici (difteriji) je «flocianoza», nek prah, katerega se vsiplje v grlo s posebnim strojem. Sredstvo pa baje gotovo vpliva. Na Dunaju zdravi z njim profesor Escherich.

Modri tiskarji. V Königsteinu na Saškem se je dogodil v tamošnji tiskarni sledeči zanimivi slučaj: Za trak na venco so bile naročene sledeče besede: «Počivaj v miru! — Do svidenja! Naročitelj je nato brzojavil, da se ima k «Do svidenja» pristaviti «v nebesih», ako ima še prostor. In zares! Na traku je stalo zapisano: «Počivaj v miru! Do svidenja v nebesih, ako ima še prostor!» Podoben slučaj se je zgodil, ko je naročitelj naročil trak s sledečim: «Počivaj v miru! na obe strani».

Zanimiv razpored se je pojavil v znani bavarski vasi Oberammgau, kjer vsako leto predstavljajo v velikem, nalašč za to postavljenem gledališču, trpljenje Kristusovo. Vodil je te predstave že leta in leta Guido Lang, kateri je tudi predstavljal Kristusa. Lani pa je imel nesrečo, da so ga naprednjaki kandidirali v bavarski deželni zbor — in letos so ga izbacili iz pripravljalnega odbora za pasijonske igre. Kot napredni kandidat ni več vreden predstavljati Kristusa.

Izpred deželnega sodišča.

Tovarša ni pustil aretirati. Občinski stražnik Nace Koritnik na Jesenicah je hotel zaradi nočnega razgrajanja na cesti med Savo in Jesenicami aretirati tovarniškega delavca Franceta Pipana. Temu so se uprli navzoči fantje, zlasti se je za Pipana zavzel Ivan Eržen, tovarniški delavec v Grobljah, tako da ga je moral izpustiti, zato je stražnik Erženu napovedal aretacijo. Hotel ga je ukleniti, a temu se je aretovanec branil. Šla sta k vratarju tovarne na Savi, da bi ga tu uklenili. Ker se je Eržen temu branil, potisnil ga je stražnik na zofo, ga trdo prijel za vrat, da je Erženu zaprl sapo, vsled česar je bil Eržen primoran, z rokami in nogami mahati okoli sebe, da bi se ga bil otre-

sel. Šel je potem mirno s stražnikom, in ker je bilo dogmno po pričah, da je bil Eržen res v opasnem položaju, ko ga je stražnik davil, je bil obsojen le na tri dni zapore.

Slab izgovor. Marija Florijančič je služila v Kranju v Splihalovi kavarni. Kmalu potem, ko je Florijančič zapustila službo, je pogrešila gospodinja 25 metrov kotenine, pa tudi natakariči Julijani Maček je izginila 3 K vredna bluzna. Nastal je opravičen sum, da je odšla služkinja izvršila tatvino. Res je Marija Florijančič poslala nazaj bluzo in 11 očrtilsk, za katere gospodinja še vedela ni, da so ji bili vzete. Obdolženka taji, da bi bila ona vzela kotenino. Glede drugih reči pa trdi, da jih je pri odhodu v naglici pomotoma seboj vzela. Obsojena je bila na 3 mesece težke ječe.

Listnica uredništva.

— Na Ble d! Poslani dopis bomo uporabili o svojem času.

Darila.

I. izkaz darov, poslanih na Dijaško kuhinjo v Kranju od 3. sept. do 14. nov. 1907: Profesor Peterlin 40 K namesto «fantovščine», župnik Fr. Boncelj v Železnikih 2 K, dr. Karol Savnik na Dunaju 5 K, Fr. Zaplotnik iz Letenc za leti 1906/7 in 1907/8 20 K, Feri Wilfan, kapitan v Sulini 5 K, kaz. zad. Cankar ca. Drinove 5 K (po dr. Kušarju), po istem kaz. zad. Debelak ca. Jalen 10 K, župnik Jern. Hamoveš v Poljanah letni prispevek 50 K, dr. Schmiermaul, zdravnik, in Al. Seliskar, c. kr. sodnik v Sevnici 10 K, Bolča Bi. «Banque Polonoise», 28 h, notar A. Slamberger 1 h, profesorski kolegij za oktober 10 K, gospa Jelena Pavšlar v Kranju 50 K, mestna občina Skofja Loka letnih 50 K, Iv. Majdič za 1907/8 30 K, dr. Anton Arko v Skofji Loki 10 K, inženir V. Polak v Trziču 20 K, meščani za več mesecev skupaj 486/20 K, kaz. porav. Rogelj-Zun 10 K (po adj. Antloga), Halka nabrala 1/38 K, druga družba dodala še 82 h, skupaj 2/20 K, Bolča za koledarček 2 K, Rud. Kokalj v Kranju 20 K, občina Smednik za 1907/80 K, kaz. por. Černe-Grasnar 25 K in Zorman-Bobnar 20 K (oboje po adj. Antloga), Tomaž Potočnik, župnik na Breznici 4 K, Jos. Boncelj, trgovec v Železnikih 5 K, Fr. Peterlin, sodnik v Kranjski gori 10 K, V. Aljančič, župnik na Dobravi 20 K, M. Poč v Komendi 4 K, od komisije na sv. Joštu 40 h, Mat. Seršen, posestnik in gostilničar na Skaručni 2 K, Jan Pfajfar, župnik v Javorjah 14 K, akcijska družba pri Pušavniku 8 K, meščani za november 33/60 K, prof. kolegi za november 8 K, H. Sutner v Ljubljani letnih 20 K, dr. Fr. Kogoj na Jesenicah 3 K, Bolča 6 K, V. Požgaj letni prispevek 3 K, Ant. Treven na Jesenicah 20 K, Ana Jelovec in Stari Loki 2 K, Gilb. Fucns v Kokri 30 K. Odbor se zahvaljuje iskreno za poslana darove ter prosi vse prijatelje dijaške kuhinje, da jo po svojih močeh podpirajo, spominjajoč se je z izdatnimi doneski.

Loterijska srečka dne 9. novembra t. l.

Trst 72 90 76 32 88

Otvoritev nove mesnice.

P. n. slavnemu občinstvu mesta Kranja najuljudneje naznanjam, da sem otvoril

v Kranju, na glavnem trgu

(nasproti župne cerkve)

mesnico

ter si bodem prizadeval cenjene gospodinjne z najboljšim mesom v polno zadovoljnost postreči. 185 3—3

Cene zmerne.

Za obilni obisk se najuljudneje priporoča

KAROL PETRIČ
mesar.

MIKLAVŽ

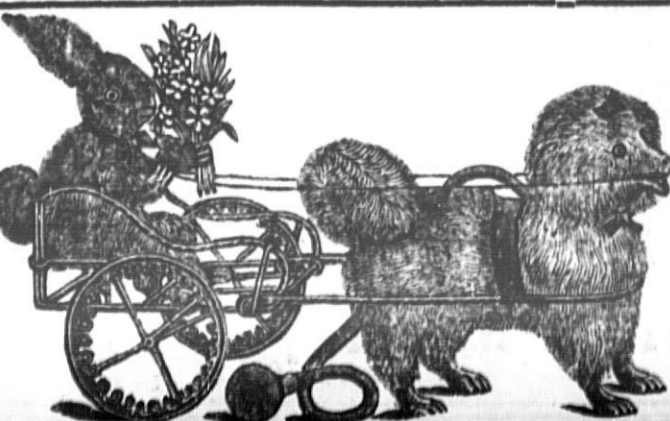
se bliža in stariši ugibajo, s čim bi razveselili svoje otroke!

J. Kocmut Kranj, Glavni trg

poleg farne cerkve

nudi letos sl. občinstvu za nakup Miklavževih daril svojo izredno veliko zalogo najmodernejših igrac, n. pr.: raznih družbinskih iger, Tivoli, Halma Eka, šah, mosalk, tiskarne, Richterjere kamnite kocke s mostom i. t. d. ter razne zabavne igre in še več drugih igrac.

Dalje priporočam razne novosti za darila, kakor: kasete, albume, steklene vaze, moderne denarnice in listnice; piamen papir v kasetah, razne okvire za slike, moderne spominske knjige, pisalne mape in različne pisalne stvari. 192 1

Cenjenim damam priporočam

novosti za ročna dela, kakor predtiskarije na platno ter vse zraven spadajoče predmete.

Prosč mnogobrojnega obiska trgovine beležim spoštovanjem

J. Kocmut.

Za Miklavža in Božič

se bode prodajalo po izvan-

redno niski ceni!

M. Rant v Kranju

priporoča slavnemu občinstvu v nakup

otroške vozičke

od 5 gld. — do 20 gld. 56 12—12

košarice in kovčke
kakor tudi razno galanterijsko in špeci-
rijsko blago po najnižjih cenah, na debelo
in drobno.

Fateol

redilna krma za prašiče, 1 zavoj 10 kr.

Andropogon

steklenica gld. 1.50, najbolje sredstvo za
rast in proti izpadanju las.

Milosovo. Karte za igro. Palice. Srajce in nogavice. Čepice
za dečke in odrasle. Pipe za sode najboljše kvalitete
(Elbenpippen).

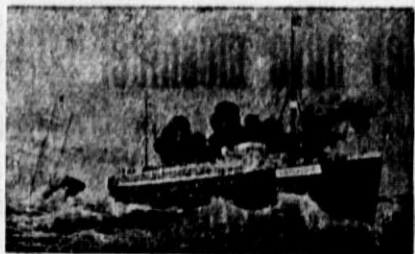
Najboljše strune za gosli, citre in kitaro.

Pelinkovac

liter 1 goldinar 20 krajcarjev.

Preblavica (Preblau-Sauerbrunn)

1 zaboj gld. 50.

**Samo
6
dni**

Havre-New-York

vozijo zanesljivo najhitrejši brzoparniki
francoske prekomorske družbe

Edina najkrajša črta čez

Bazel, Pariz in Havre v Ameriko.

Veljavne vozne liste in brezplačna
pojasnila daje samo

Ed. Šmarda

oblast. potrjena potovalna pisarna

v Ljubljani. Dunajska cesta 18

v novi hiši «Kmetске posojilnice», nasproti znane
gostilne pri «Figovcu». 143 26—12

JOS. WEIBL

J. Spreitzerjev naslednik

LJUBLJANA,

Slomškove ulice št. 4.

Stavbeno-umetno in konstrukcijsko inženjersko strokovno podjetje.

Zično omrežje na stroj, ograje na mirodvoru,
obmejno omrežje, vežna vrata, balkoni, verande,
stolpne križe, štedilnike i. t. d.

Specijaliteta: 152-6

valjični zastori (Rollbalken).

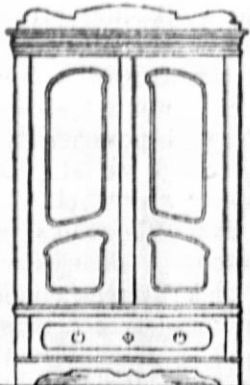
Stanovanje

194 oddaja

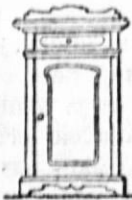
VINKO MAJDIČ
valjični mlin, Kranj.

Anton Drukar

mizar, KRANJ št. 58 priporoča sl. p. n. občinstvu svojo zalogo
hišne oprave iz mehkega in trdega lesa.

Usoja si tudi sl. p. n. občinstvu naznaniti, da je otvoril
za mesto Kranj in okolico nov
pogrebni zavod, kjer bo imel vedno na razpolago vsako-
vrstne potrebščine za mrtvaške odre od
156 10-10 najbolj pripravljen do najfinejših, kakor tudi kov-
vinaste krste, ter vse v to stroko spadajoče potreb-
ščine po najnižjih cenah

Zlate svetinje: Berlin, Pariz, Rim itd.

Najboljše kosmetično
zobočistilno
sredstvo

Seydlin

Izdelovatelj
O. Seydl
Ljubljana, Spital.-Stritar. ul. 7

Dobri se
lekarni
šavniki

Šivalni stroji in kolesa

Tovariška zaloga 130—18

Iv. Jax-a v Ljubljani

Dunajska cesta 17

priporoča svoje najbolj priznane

šiv. stroje in kolesa

Ceniki na zahtevanje za stanj.

Angleško

skladišče

oblek

Ljubljana, Glavni trg št. 5.

Ker je moja zaloga za jesensko in zimsko sezono
urejena z najnovejšo in najelegantnejšo konfekcijo
za gospode, dame, dečke in deklice, usojam si p. n.
občinstvo uljudno vabiti, da si sedaj nakupi, dokler
je zaloga še bogata.

Se uljudno priporoča.

O. Bernatovič.

172
13-7

Podpisana tvrdka si usoja udano javiti, da bode v pondeljek, dne 25. novembra v Kranju
na glavnem trgu v hiši gospoda Pavšlarja otvorila nanovo urejeno

fialko svoje glavne modne trgovine iz Ljubljane.

S tem želi ustreči mnogim željam velemenjenega občinstva v Kranju in okolici, ter bode imela v zalogi naj-
novejše modno blago, vse vrste potrebščine za šivilje, kakor bode tudi upeljala že v Ljubljani dobro znani

salon za moderne damske in otročje klobuke.

Ker je moralo dobivati velemenjeno občinstvo dosedaj te vrste blago le v Ljubljani, se nudi istemu sedaj z ozirom
na to lepa prilika za nakup v novo otvorjeni fiali v Kranju. — Dobro in fino blago, strogo nizke cene,
točno postrežbo naprej zagotavljajoč, prositi to objavo blagovoljno na znanje vzeti in se priporoča v blagohotno
naklonjenost cenjenega občinstva

velespoštovanjem

A. Vivod-Mozetič, modni salon in trgovina Ljubljana, Stari trg 21.
modnega blaga

193
52-1

Modna trgovina Pavel Magdić, Ljubljana, Prešernove ul. 7

Svilnato blago, baržuni, pliši in tenčice.

Čipkasto blago, pajčolani, čipkasti ovratniki, čipke, vložki, svilnate vezanine.

Jabots, Fichus, damski ovratniki in kravate.

Svilnati in baržunasti trakovi.

Pozamentar-ja, porté in žnore, resice, krepice in žnore za tapetnike.

Krepi in flori za žalovanje.

Zlato in srebrne resice, čipke in žnore.

Šerpe

iz svile, šipk in volne.

Nogavice za dame, dekleta in otroke.

Jopice, hlačke, otročje perilo in 185-16 odeje za vozičke.

Oprava za novorojenčke, posteljne podloge iz kavčuka.

Sukanec za šivanje, pletenje in vezanje.

Gumbi in različne igle.

Različne podloge in potrebščine za krojače in šivilje.

Jdrijske čipke, vezene čipke in vložki.

Pajčolani za neveste, mirtovi venoi.

Damsko perilo, spodnja rila, predpasniki in opalne čbice.

Modrci in potrebščine za modrce.

Glave-rokavice in rokavice za uniformirance, pletenje, letne in zimске rokavice.

Kopalno perilo, dišave, mila in ustna voda.

Krtače za obleko, glavo in zobe.

Srajce za gospode in dečke, spodnje hlače, ovratniki, zapestnice, naprsniki in žepne rute.

Pravo Jagrovo normalno perilo, tricoot-srajce, jopice in hlače.

Mražaste in potne jopice, srajce, čepice in sport-pasovi.

Nogavice, naramnice, odeje in blazine za potovanje.

Kravate, gumbi za manšete.

Za lovce: telovni i, nogavice, rokavice, do olenice.

Ogrevalci za kolena, meče, prsi, hrbet, trebuh in glavo.

Nahrbtniki, ovratniki, robci.

Narodni trakovi in zastave, narodne čepice, torbice in drugi domači narodni izdelki i. t. d., i. t. d.

Gospod! Berite novice, ker so za Vas važne in koristne!

Razpošiljam po poštne povzetju za 12 K 50 vin.

krasno, dobro in moderno opravo

katera obstoji iz sledečih predmetov:

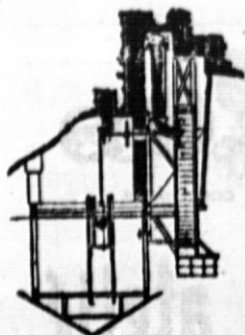
Fina bela ali barvasta srajca št. 7. Dobre spodnje hlače.

Lepa spalna srajca. 1 ovratnik po želji. Krasna kravata. 1 par trpežnih nogavio.

Močna brisalka. Izvrstne naramnice. 3 dobre žepne rute vse v skatli lepo aranžirano.

Razpošiljam z obratno pošto. Ako bi kaj ne ugajalo, vrnem denar nazaj.

G. Tönnies

122-21

tovarna za stroje, železo in kovinolitarna v Ljubljani priporoča kot posebnost žage in vse stroje za obdelovanje lesa. Francis-turbine osobito za žagine naprave zvezane neposredno z vratilom. Sesalno-generatorski plinski motorji, najcenejša gonilna sila 1 do 3 v. za konjsko silo in uro.

Večkrat premirano! Glinaste peči

123-25

štedilnike, banje za kopeli, kakor tudi kipe, vaze in druge glinaste izdelke v vseh barvah, trpežne in cene priporoča

Avgust Dreise

prva in največja tovarna peči in glinastih izdelkov v Ljubljani.

Mavricij Smolej urar

na Jesenicah štev. 19

priporoča svojo veliko zalogo pravih švicarskih žepnih ur

vsake vrste, dalje budilke, ure na nihala, prestane in verižice, po najnižjih cenah.

Popravila

se izdelujejo v lastni delavnici, ter sem zmožen po moji blizu 20 letni skušnji vsaka tudi najtežja popravila izvršiti natančno in po nizkih cenah. Popravljajo se budilke po 80 vin. do 1'40 K. Žepne ure od K 1'20 naprej. — Zaradi kakovosti pripravim posebno precizijsko uro „INTACT“.

Kolesarske potrebščine

NB. Ako želite imeti uro res dobro popravljeno jo ne dajajte takim, ki urarije niti izučeni niso. 17-41

Ludovik Borovnik

puškar v Borovljah (Ferlach na Koroškem)

se priporoča v izdelovanje vsa ovrstnih puš za lovce in strelce po najnovejših si temih pod popo nim jamstvom. Tudi predeluje stare samokresnice, vsprejema vsakovrstna popravila, ter jih točno in dobro izvršuje. Vse puške so na c. kr. preizkuševalnici in od mene preizkušene. 181 52-5

Ilustrovani ceniki zastoj.

Tiskarna I. Pr. Lampret

priporoča

vizitnice, zavitke i. t. d.

Nova galanterijska, norimberška in modna trgovina

Antona Adamiča v Kranju

naspr. urarja J. Suttnerja nasl.

naspr. urarja J. Suttnerja nasl.

priporoča svojo veliko zalogo ravno došlih vsakovrstnih boa za dame in deklice od 2 gld. naprej, garniture za otroke, različne čepice za dame in gospode, dečke in deklice.

Klobuki za dame in gospode najmodernejših vrst, galoše prave ruske.

Največja izbira krasnih kravat, vratnikov, prsnikov, zapestnic, srajc i. t. d.

Moderci najnovejše oblike.

Spodnja krila za odrasle in otroke.

Tovarniška zaloga otročjih vozičkov in kovčegov za potnike. Vsakovrstne toaletne predmete. Šolske potrebščine i. t. d. 58 52-38

Zunanja naročila se pošiljajo točno!

Prepričajte se o nizkih cenah in solidni postrežbi.

Na drobno in debelo!

Na drobno in debelo!

Najbolje je najceneje.

Popravila točno in ceno.

Pod to znamko je spoznati prodajalne,

v katerih se prodajajo samo Singerjevi šivalni stroji

Singer Ko., akc. druž. za šivalne stroje

35 52-42

Kranj, glavni trg 192.

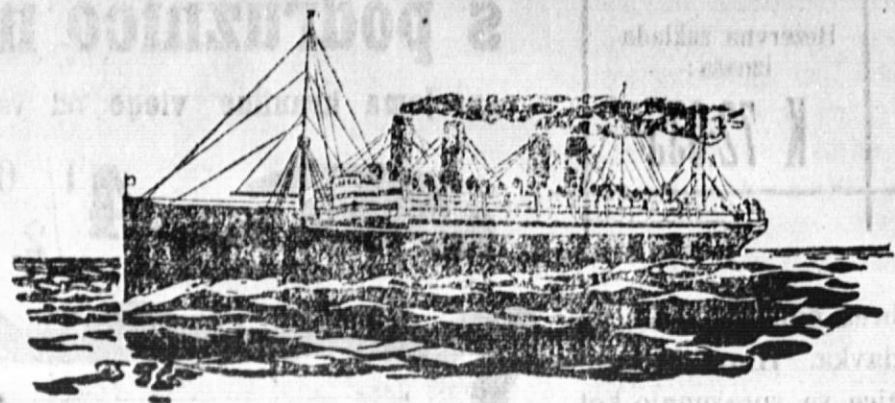
Zaloga olja, šivank in posameznih delov.

Nad 5000 filijalk po vsem svetu.

Šivalni stroji se zamenjajo.

Berite.

Pozor.

Najcenejša in najhitrejša vožnja v Ameriko je s parniki „Severnonemškega Lloyd“ iz Bremena v New-York

s cesarskimi brzoparniki Kaiser Wilhelm II., Kronprinz Wilhelm, Kaiser Wilhelm der Grosse. — Prekomorska vožnja traja 5 do 6 dni. Natančen zanesljiv pouk in veljavne vozne listke za parnike gori navedenega parobrodnege društva kakor tudi listke za vse proge ameriskih železnic dobite v Ljubljani edino le pri

EDVARD TAVČAR-ju v Kolodvorskih ulicah št. 35

nasproti občeznane gostilne „Pri starem Tišlerju“.

Odhod iz Ljubljane je vsak torek, četrtek in soboto. Vsa potovanja se tikajoča pojasnila točno in brezplačno. Postrežba poštena, rečna in solidna.

Potnikom, namenjenim v zapadne države kakor: Colorabo, Mexiko, Californija, Arizona, Utah, Wyoming, Nevada, Oregon in Washington nudi naše društvo posebno ugodno in izvanredno ceno čez Galdestoa. Odhod na tej progji iz Bremena enkrat mesečno.

Tu se dobivajo pa tudi listki preko Baltimore in na vse ostale dele sveta, kakor Brazilija, Kuba, Buenos Aires, Colombo, Singapore, v Avstralijo itd. itd. 228-53

Podkrajšek

frizer za dame in gospode

Ljubljana, Sv. Petra cesta 35. Filijalka na 147 52-16 sprti hotela „Union“

Walter Salto

GOLDENE MEDAILLE
BERLIN 1904

prilporeča za gojitev las in za unaiivanje glave svoj zdravniško prilporečeni goriko in mizlo zračni sušilni aparat. Suši brez nadležne vročine. Ne provzročuje skrčenja las. Vpliva dobro na pospeševanje rasti las. Zaloga vsakovrstnih vpletik striženih in zmešanih las. Oddelek za dame s separatnim vhodom.

Kupujejo se zmešani in odstriženi lasje po najvišjih cenah.

Najcenejša in največja domača eksportna tvrdka.

Razposiljanje švicarskih ur na vse kraje sveta!

Urar in trgovec

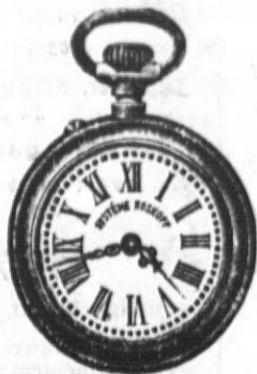
H. Suttner v Ljubljani

prilporeča svojo izbornu zalogo najfinjših natančnih švicarskih ur, kakor najbolj slovečih znamk Šafhausen, Omega, Roskopf, Urania i. t. d.

Zlatnine in srebrnine, kakor nakraski, verižice, uhani, prstani, obeski i. t. d. najfinjšega izdelka po najnižjih cenah. — Dokaz, da je moje blago zares fino in ceno, je to, da ga razpošiljam po celem svetu in imam odjemalce tudi urarje in zlatarje glavnih mest.

Ravno je izšel najnovejši veliki cenik, kateri se pošlje zastonj in poštnine prosto.

Moške ure, 2 tretjini naravne velikosti.

Št. 502. Nikelnasta ankerremontar-Roskopf, trpežno kolesje, gl. 2-45, enaka iz pravega srebra gl. 3-95, ista z dvojnatinim tršim srebriim močnim pokrovom gl. 6-50 in naprej.

Št. 505. Prava srebrna cilindremontar, trpežno kolesje in močni pokrovi, gl. 4-85, ista z dobrim ankerkolesjem gl. 5-95 in naprej.

6-44

Ljubljana (Kolizej) R. Lang Marije Terezije cesta

19 126-21 Zalagatelj društva

c. kr. avstrijskih državnih uradnikov.

Bogata zaloga pohištva vsake vrste v vseh cenah. Ogledala, slike v vseh velikostih.

Popolna oprava za vile. Špocialiteta: Gostilniški stoli.

Modrool iz žilnatega omrežja, afričanske trave ali žime, prve vrste vedno v zalogi.

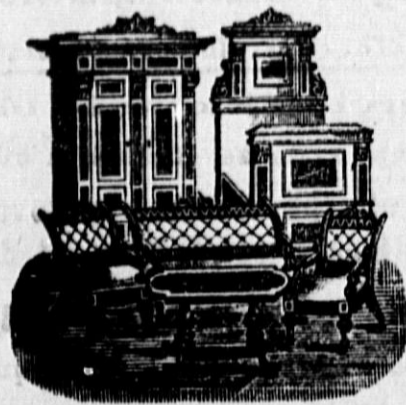
Za spalno sobo od 180 gl. naprej. Divan z okraski. Oprave za jedilne sobe, salone, pred-sobe, cele garniture.

Špocialiteta v nevestnih balah. Veliki prostori, prtilično in v l. nadstropju.

Za sobo: postelja, nočna omarica, o-mivalna miza, obesalnik, miza, stensko ogledalo.

Pohištvo iz železa, otroške postelje in vozički po vsaki ceni.

Čudovito poceni za hotele, vile in za letovišča 52 gl.

Zobotehnični atelje

Oton Seydl

pri g. dr. E. Globočniku v Kranju

ZOBOVJA, tudi ne da bi se odstranile korenine, z ali brez nebne plošče, iz KAVČUKA, kakor tudi ZLATA, dalje VRAVNALNICE in OBTURATORJI se izvršujejo po NAJNOVEJŠIH METODAH.

PLOMBE V ZLATU, PORCELANU, AMALGAMU in CEMENTU vakor tudi vse ZOBOZDRAVNIŠKE OPERACIJE izvršuje tu SPECIJALIST.

111-22 Odprto vsako nedeljo od 8. do 6. ure.

POSOJILNICA V RADOVLJICI

registrovana zadruga z omejenim poroštvo

Rezervna zaklada iznaša:

K 72.035

s podružnico na Jesenicah

sprejema hranilne vloge od vsakega in jih obrestuje po

4 ¹/₂ ⁰/₀

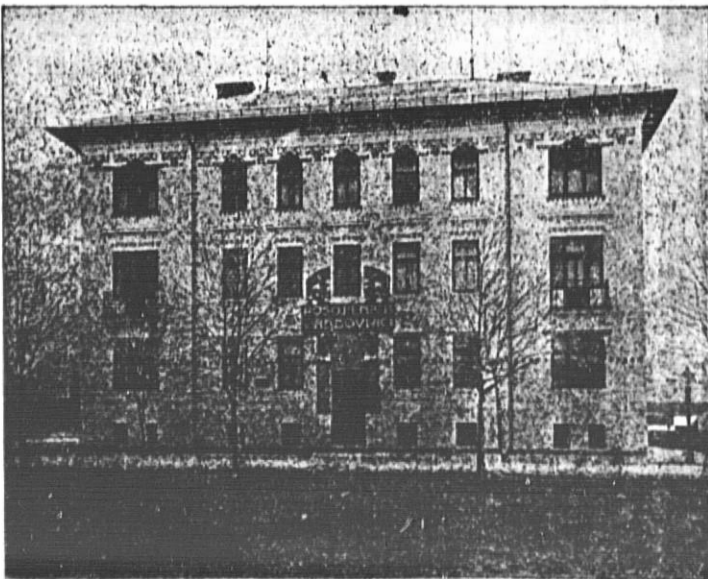
Denarni promet v letu 1906.:

K 3.500.000

brez odbitka rentnega davka. Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotovi denar, ne da bi se pretrgalo obrestovanje.

Posojila

se dajejo na vknjižbe brez amortizacije po 5 ¹/₂ % ali z 1 % amortizacijo, na menice pa po 6 %. — Eskomptirajo se tudi trgovske me nice.

Posojilnica sprejme tudi vsak drug načrt amortizacijskega dolga.

Uradije se v centrali in v podružnici

vsak dan

od 8. do 12. ure dop.

in

od 2. do 6. ure pop. izvzemši nedelje pop.

Postno-hranilnični račun centrale št. 45.867.

Podružnice na Jesenicah št. 75.299.

120-20